

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 3 september 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Statligt stöd — Metod för ränteberäkning vid återkrav av stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden — Enkel ränta eller sammansatt ränta — Nationell lagstiftning som för ränteberäkningen hänvisar till bestämmelserna i förordning (EG) nr 794/2004 — Beslut om återkrav som delgetts före ikraftträdandet av denna förordning”

I mål C-89/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Corte suprema di cassazione (Italien) genom beslut av den 14 november 2013, som inkom till domstolen den 21 februari 2014, i målet

A2A SpA

mot

Agenzia delle Entrate,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz (referent) samt domarna C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász och D. Šváby,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- A2A SpA, genom A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini och E. Gambaro, avvocati,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av G. De Bellis, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom D. Grespan och B. Stromsky, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 26 mars 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: italienska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 14 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (EGT L 83, s. 1) och av artiklarna 9, 11 och 13 i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning nr 659/1999 (EUT L 140, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan A2A SpA (nedan kallat A2A) och Agenzia delle Entrate (skattemyndigheten). Målet rör återkrav av stöd, jämte sammansatt ränta, som förklarades vara oförenligt med den gemensamma marknaden genom kommissionens beslut 2003/193/EG av den 5 juni 2002 om statligt stöd i form av de skattebefrielser och lån med reducerade räntesatser som Italien beviljat till förmån för allmännyttiga företag med offentligt majoritetsaktieinnehav (EUT L 77, 2003, s. 21).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 659/1999

- 3 Skäl 13 i förordning nr 659/1999 har följande lydelse:

”I fall av olagligt stöd som inte är förenligt med den gemensamma marknaden bör en effektiv konkurrens återställas. Därför är det nödvändigt att stödet jämte ränta återkrävs utan dröjsmål. Det är lämpligt att återkravet verkställs enligt förfaranden i nationell rätt. Tillämpningen av dessa förfaranden bör inte försvåra återställandet av en effektiv konkurrens genom att hindra att kommissionens beslut genomförs omedelbart och effektivt. För att nå detta resultat bör medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att kommissionens beslut verkställs.”

- 4 I artikel 14 i förordningen, som har rubriken ”Återkrav av stöd”, föreskrivs följande:

”1. Vid negativa beslut i fall av olagligt stöd skall kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet från mottagaren (nedan kallat beslut om återkrav). Kommissionen skall inte återkräva stödet om detta skulle stå i strid med en allmän princip i gemenskapsrätten.

2. Det stöd som skall återkrävas enligt ett beslut om återkrav skall innefatta ränta med en lämplig räntesats som fastställs av kommissionen. Räntan ska betalas från det datum då det olagliga stödet stod till stödmottagarens förfogande till det datum då det har återbetalats.

3. Utan att det påverkar förordnandens av Europeiska gemenskapernas domstol enligt artikel 185 i [EG-] fördraget skall återkravet verkställas utan dröjsmål och enligt den berörda medlemsstatens förfaranden enligt nationell lagstiftning, förutsatt att dessa förfaranden gör det möjligt att omedelbart och effektivt verkställa kommissionens beslut. I det syftet skall de berörda medlemsstaterna vid förfaranden inför nationella domstolar vidta alla nödvändiga åtgärder som är tillgängliga i deras respektive rättssystem, inbegripet interimistiska åtgärder, utan att gemenskapsrätten påverkas.”

Meddelandet från kommissionen om de räntesatser som är tillämpliga vid återbetalning av stöd som olagligt beviljats

- 5 I kommissionens meddelande om de räntesatser som är tillämpliga vid återbetalning av stöd som olagligt beviljats, offentliggjort i *Europeiska unionens officiella tidning* den 8 maj 2003 (EUT C 110, 2003, s. 21) anges följande:

” ...

Som en del i det solidariska samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna vid genomförandet av vissa beslut om återkrav, har frågan väckts om denna räntesats skall tillämpas som enkel eller sammansatt ränta ... Kommissionen anser det därför nödvändigt att nu klargöra sin ståndpunkt i frågan med tanke på målsättningarna med återkrav av olagligt stöd och dess position i det system för kontroll av statligt stöd som föreskrivs i fördraget.

...

Under marknadsmässiga omständigheter skulle enkel ränta normalt beräknas när stödmottagaren inte kan använda räntebeloppet före slutet av perioden, exempelvis när räntan endast betalas i slutet av perioden. Sammansatt ränta skulle normalt beräknas om räntebeloppet kan anses utbetalas till stödmottagaren och därmed läggas till det initiala kapitalbeloppet varje år (eller period). I det fallet skulle stödmottagaren få ränta på den ränta som betalas ut för varje enskild period.

... Trots de olika förhållandena framstår det alltså som om effekterna av olagligt stöd blir att stödmottagaren får tillgång till finansiering på samma villkor som vid ett medelfristigt lån utan ränta. Av det skälet förefaller sammansatt ränta vara nödvändig för att garantera att de finansiella fördelarna med detta förhållande neutraliseras helt och hållet.

Därför vill kommissionen meddela medlemsstaterna och berörda parter att den i framtida beslut om att begära återkrav av stöd som beviljats olagligt kommer att tillämpa den referensränta som tillämpas för att beräkna nettobidragsekivalenten för regionalt stöd med sammansatt ränta. I enlighet med normal marknadspraxis skall den effektiva räntan beräknas på årsbasis. Likaså förväntar sig kommissionen att medlemsstaterna tillämpar sammansatt ränta vid fullföljandet av utestående beslut om återkrav, såvida detta inte skulle stå i strid med någon allmän princip i gemenskapslagstiftningen.”

Förordning nr 794/2004

- 6 Artiklarna 9 och 11 i förordning nr 794/2004, som återfinns i kapitel V i denna förordning, avser räntesatsen för återkrav av olagligt stöd.
- 7 Artikel 9 i denna förordning, med rubriken ”Metod för att fastställa räntesatsen” har följande lydelse:

”1. Om inte annat anges i ett särskilt beslut, skall den räntesats som skall användas för återkrav av statligt stöd som beviljats i strid med artikel 88.3 i fördraget vara en årlig procentsats som fastställs för varje kalenderår.

Den skall beräknas på grundval av genomsnittet av de femåriga räntesatser som tillämpas på transaktioner mellan banker för september, oktober och november föregående år, plus 75 baspunkter. Om det är motiverat får kommissionen höja räntesatsen med mer än 75 baspunkter avseende en eller flera medlemsstater.

2. Om de senaste tre månadernas genomsnitt av de tillgängliga femåriga räntesatser som tillämpas på transaktioner mellan banker plus 75 baspunkter skiljer sig mer än 15 % från den gällande räntesatsen för återkrav av statligt stöd, skall kommissionen göra en ny beräkning av räntesatsen för återkrav av statligt stöd.

Den nya räntesatsen tillämpas från den första dagen i den månad som följer på kommissionens nya beräkning. Kommissionen skall skriftligen underrätta medlemsstaterna om den nya beräkningen och om det datum då den skall börja gälla.

3. Räntesatsen skall fastställas för varje medlemsstat individuellt eller för två eller flera medlemsstater tillsammans.

4. Om tillförlitliga eller jämförbara uppgifter saknas eller under exceptionella omständigheter får kommissionen, i nära samarbete med de berörda medlemsstaterna, för en eller flera medlemsstater fastställa en räntesats för återkrav av statligt stöd på grundval av en annan metod och med stöd av de upplysningar den förfogar över.”

- 8 I artikel 11 i förordning nr 794/2004, med rubriken ”Metod för tillämpning av ränta” anges i punkt 2 följande:

”Räntan skall kapitaliseras fram till den dag då stödet har återbetalats. På den upplupna räntan från föregående år skall ränta löpa varje efterföljande år.”

- 9 Enligt artikel 13 första stycket i förordning nr 794/2004 ska denna förordning träda i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*. Förordningen offentliggjordes i nämnda tidning den 30 april 2004 och trädde således i kraft den 20 maj 2004. Enligt artikel 13 femte stycket i förordningen ska artikel 11 i densamma tillämpas på varje beslut om återkrav som delges efter den dag då förordningen träder i kraft.

Beslut 2003/193

- 10 Den 5 juni 2002 antog kommissionen beslut 2003/193, vilket delgavs Republiken Italien den 7 juni 2002. I artikel 2 i detta beslut konstaterade kommissionen att den befrielse från inkomstskatt som republiken Italien hade beviljat till förmån för aktiebolag med offentligt majoritetsaktieinnehav utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget och var oförenligt med den gemensamma marknaden.

- 11 Artikel 3 i detta beslut har följande lydelse:

”Italien skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att från stödmottagarna återkräva det stöd som beviljats enligt de stödordningar som avses i artikel 2 och som olagligen redan utbetalats till stödmottagarna.

Återkravet skall ske utan dröjsmål och i enlighet med förfarandena i nationell lagstiftning, förutsatt att dessa förfaranden gör det möjligt att omedelbart och effektivt verkställa detta beslut.

Det stöd som skall återkrävas skall innefatta ränta som löper från den dag stödet stod till stödmottagarnas förfogande till den dag det har återbetalats. Räntan skall beräknas på grundval av den referensränta som används vid beräkningen av bidragsekvivalenten inom ramen för regionalstöd.”

Italiensk rätt

- 12 Artikel 1283 i den italienska civillagen har följande lydelse:

”Om inte annat framgår av marknadspraxis, beräknas ränta på förfallen ränta först från den dag då talan väcks eller till följd av ett avtal efter räntans förfallodag, under förutsättning att ränteskulden omfattar minst sex månader.”

- 13 Artikel 24 i lagdekret nr 185 av den 29 november 2008 om nödgärder för att stödja familjer, arbete, sysselsättning och företag samt för att omformulera den nationella övergripande strategin mot bakgrund av krisbekämpningen (decreto-legge nr 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale), omvandlat till lag, efter ändring, genom lag nr 2 av den 28 januari 2009 (nedan kallat lagdekret nr 185/2008), har rubriken ”Genomförande av europeiska beslut avseende återkrav av olagligt stöd”. I artikel 24.4 föreskrivs följande:

« Den ränta som avses i punkt 2 ska beräknas på grundval av bestämmelserna i kapitel V i förordning ... nr 794/2004 ... ».

- 14 Enligt artikel 36 i detta lagdekret träder det i kraft den dag då det offentliggörs i *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Lagdekretet offentliggjordes den 29 november 2008.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 15 A2A är ett bolag som bildades genom en fusion av bolagen ASM Brescia SpA et AEM SpA. De sistnämnda bolagen åtnjöt en sådan treårig befrielse från inkomstskatt som Italien hade beviljat till förmån för allmännyttiga företag med offentligt majoritetsaktieinnehav. I sitt beslut 2003/193, som delgavs Republiken Italien den 7 juni 2002, konstaterade kommissionen att en sådan befrielse utgjorde statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 16 I domen kommissionen/Italien (C-207/05, EU:C:2006:366, punkt 54) slog domstolen fast att Republiken Italien hade åsidosatt sina skyldigheter enligt beslut 2003/193 genom att, inom den föreskrivna fristen, inte vidta nödvändiga åtgärder för att från stödmottagarna återkräva det stöd som i nämnda beslut förklarats olagligt och oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 17 Till följd av denna dom antog Republiken Italien bestämmelser för att reglera återkraven av ifrågavarande stödåtgärder. Först antog den artikel 1 i lagdekret nr 10 om bestämmelser för fullgörandet av skyldigheter enligt gemenskapsrätten och internationell rätt (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali) av den 15 februari 2007, vilket omvandlades till lag, efter ändringar, genom lag nr 46 av den 6 april 2007 (nedan kallat lagdekret nr 10/2007). Denna artikel har rubriken ”Verkställighet av den dom som Europeiska gemenskapernas domstol meddelade den 1 juni 2006 i mål C-207/05. Genomförande av kommissionens beslut 2003/193/EG av den 5 juni 2002. Överträdelseförfarande enligt artikel 228 i EG-fördraget, nr 2006/2456 ”. Vidare antog Republiken Italien artikel 24 i lagdekret nr 185/2008 och artikel 19 i lagdekret nr 135 om brådskande åtgärder för fullgörandet av gemenskapsrättsliga skyldigheter och verkställighet av domar från Europeiska gemenskapernas domstol (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l’attuazione di obblighi comunitari e per l’esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee) av den 25 september 2009, vilket omvandlades till lag, efter ändringar, genom lag nr 166 av den 20 november 2009.

- 18 Under år 2009 skickade L’Agenzia delle entrate taxeringsbeslut till A2A genom vilka detta bolag krävdes på inkomstskatt som ASM Brescia SpA och AEM SpA inte hade betalat på grund av den befrielse från inkomstskatt som Republiken Italien hade beviljat. Dessa taxeringsbeslut ålade bolaget att betala, utöver ett kapitalbelopp på 170 miljoner euro, 120 miljoner euro i ränta beräknad som sammansatt ränta.
- 19 A2A överklagade taxeringsbesluten. Vid den hänskjutande domstolen, Corte suprema di cassazione (kassationsdomstolen), har bolaget gjort gällande att artikel 24.4 i lagdekret 185/2008 strider mot unionsrätten. Denna bestämmelse hänvisar nämligen till artiklarna 9 och 11 i förordning nr 794/2004 vad gäller beräkningen av räntan. Enligt artikel 13 femte stycket i samma förordning är denna förordning emellertid inte tillämplig i tiden (*ratione temporis*) på beslut 2003/193, eftersom Republiken Italien delgavs beslutet innan förordningen trädde i kraft.
- 20 I sin begäran om förhandsavgörande har den hänskjutande domstolen påpekat, med hänvisning till domen kommissionen/Departement du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punkt 46), att det vid tidpunkten för antagandet av beslut 2003/193 inte preciserades i vare sig unionsrätten eller i domstolens rättspraxis att ränta i samband med återkrav av stöd skulle beräknas som sammansatt ränta. Den hänskjutande domstolen har även erinrat om att kommissionens praxis vid denna tid var att hänvisa till nationella bestämmelser. Enligt italiensk rätt tillämpades emellertid enkel ränta, i enlighet med artikel 1282 i civillagen. Sammansatt ränta på penningförpliktelser var endast tillåten på de villkor som anges i artikel 1283 i civillagen, och dessa villkor är inte uppfyllda vad gäller det återkrav av stöd som det nationella målet rör.
- 21 Under dessa omständigheter önskar Corte suprema di cassazione få klarhet i huruvida unionsrätten utgör hinder för en nationell bestämmelse, såsom artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, eller om den tillåter att sammansatt ränta tillämpas på återkrav av statligt stöd trots att det aktuella beslutet om återkrav delgavs innan förordning nr 794/2004 trädde i kraft.
- 22 Corte suprema di cassazione har mot bakgrund av det ovanstående beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:
- ”Ska artikel 14 i ... förordning [nr 659/1999] och artiklarna 9, 11 och 13 i ... förordning [nr 794/2004] tolkas så, att de utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka ränta i samband med återkrav av statligt stöd till följd av ett beslut från kommissionen som delgavs den 7 juni 2002 ska beräknas enligt bestämmelserna i kapitel V i förordning nr 794/2004 (och särskilt enligt artiklarna 9 och 11), det vill säga enligt metoden med sammansatt ränta?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 23 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida unionsrätten, i synnerhet artikel 14 i förordning nr 659/1999 och artiklarna 11 och 13 i förordning nr 794/2004, utgör hinder för en nationell lagstiftning vilken, i likhet med artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, genom en hänvisning till förordning 794/2004 föreskriver att sammansatt ränta ska tillämpas vid återkrav av en statlig stödåtgärd som förklarats vara oförenlig med den gemensamma marknaden, trots att det beslut i vilket detta stöd förklarades oförenligt med den gemensamma marknaden och i vilket det förordades att stödet skulle återkrävas antogs och delgavs den berörda medlemsstaten före ikraftträdandet av sistnämnda förordning.
- 24 Domstolen konstaterar inledningsvis att det i denna begäran om förhandsavgörande inte enbart hänvisas till artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, utan även till artikel 1 i lagdekret nr 10/2007 och till artikel 19 i lagdekret nr 135 av den 25 september 2009 (vilka nämns i punkt 17 ovan). Den

hänskjutande domstolen har påpekat att artikel 1.3 i lagdekret nr 10/2007 av den 15 februari 2007 och artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, i den mån det är relevant för det nationella målet, har identisk lydelse.

- 25 Det framgår inte klart av begäran om förhandsavgörande vilken av dessa bestämmelser som är tillämpliga i det nationella målet. Det anges endast att den dom som överklagats till den hänskjutande domstolen stöder sig på den uppfattningen att "beräkningen av räntan som sammansatt ränta är korrekt, eftersom den utförts i enlighet med artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008". Under dessa omständigheter är det lämpligt att utgå från antagandet att denna sistnämnda bestämmelse är tillämplig i det nationella målet. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera om så är fallet.
- 26 Enligt artikel 14.1 i förordning nr 659/1999 ska kommissionen, vid negativa beslut i fall av olagligt stöd, besluta att den berörda medlemsstaten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva det stöd som har betalats ut till mottagaren. Det stöd som ska återkrävas enligt ett beslut om återkrav ska enligt artikel 14.2 i samma förordning innefatta ränta. I denna sistnämnda bestämmelse anges emellertid inte huruvida enkel ränta eller sammansatt ränta ska tillämpas.
- 27 I detta avseende ska det först erinras om att det förvisso anges i artikel 11.2 i förordning nr 794/2004 att räntan ska kapitaliseras fram till den dag då stödet har återbetalats samt att det på den upplupna räntan från föregående år ska löpa ränta varje efterföljande år. Det kan emellertid konstateras att denna bestämmelse, enligt artikel 13 femte stycket i samma förordning, endast är tillämplig på beslut om återkrav som delges efter den dag då förordningen trätt i kraft, det vill säga efter den 20 maj 2004.
- 28 Beslut 2003/193, varigenom de stödåtgärder som är föremål för återkrav i det nationella målet förklarades oförenliga med den gemensamma marknaden, delgavs Republiken Italien den 7 juni 2002, det vill säga innan förordning nr 794/2004 trädde i kraft. Av detta följer att artikel 11.2 i denna förordning inte i sig är tillämplig *ratione temporis* i det nationella målet.
- 29 Vad vidare gäller frågan vilka bestämmelser som före ikraftträdandet av förordning nr 794/2004 var tillämpliga för att avgöra huruvida räntan skulle vara enkel eller sammansatt, konstaterade domstolen, i domen kommissionen/Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punkt 46), att det vid tidpunkten för antagandet av det beslut som var aktuellt i målet som avgjordes genom den domen, nämligen den 12 juli 2000, inte preciserades i vare sig i gemenskapsrätten eller i domstolens eller tribunalens praxis huruvida den ränta som ska innefattas i ett stöd som ska återkrävas ska vara enkel eller sammansatt. I avsaknad av unionsbestämmelser på området fann domstolen att frågan om ränta enligt kommissionens praxis, som beskrivs utförligt i kommissionens skrivelse SG(91) D/4577 av den 4 mars 1991 till medlemsstaterna, var en processuell aspekt av själva återkravet och att kommissionen därvid hänvisade till nationell rätt (dom kommissionen/Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punkterna 82–84).
- 30 Det var först i sitt meddelande om de räntesatser som är tillämpliga vid återbetalning av stöd som olagligt beviljats, som offentliggjordes den 8 maj 2003, som kommissionen uttryckligen tillkännagav att den i alla framtida beslut om återkrav av otillåtet stöd som den kan komma att fatta kommer att tillämpa en sammansatt ränta (dom kommissionen/Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, punkt 46), och att den förväntade sig att medlemsstaterna tillämpar sammansatt ränta vid fullföljandet av beslut om återkrav.
- 31 Vad gäller beslut 2003/193 ska återkravet, enligt artikel 3.2, ske utan dröjsmål och i enlighet med förfarandena i nationell lagstiftning. Några kompletterande upplysningar angående frågan huruvida denna ränta ska vara enkel eller sammansatt ges emellertid inte.

- 32 Detta beslut delgavs Republiken Italien den 7 juni 2002, det vill säga före ändringen av kommissionens praxis som tillkännagavs i meddelandet om de räntesatser som är tillämpliga vid återbetalning av stöd som olagligt beviljats. På grundval av den praxis som slogs fast i domen kommissionen/Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707), kan det således konstateras att frågan huruvida enkel ränta eller sammansatt ränta skulle tillämpas i föreliggande fall måste avgöras enligt den nationella rätten.
- 33 Den nationella domstolen har härvidlag framhållit i sitt beslut om hänskjutande att det enligt lydelsen av artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008 endast hänvisas till kapitel V i förordning nr 794/2004, och inte till kapitel VI i densamma vari övergångsbestämmelsen i artikel 13 återfinns, vilket innebär att denna hänvisning, enligt den nationella rätten, inte är underkastad den tidsmässiga begränsning som anges i denna artikel.
- 34 Artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, tolkad på detta sätt av den nationella domstolen, kan inte anses strida mot artikel 13 i förordning nr 794/2004. Sistnämnda artikel fastställer förvisso, i sitt första stycke, dagen för ikraftträdandet av denna förordning och anger, i sitt femte stycke, att artikel 11.2 i samma förordning (angående beräkningen av räntan som sammansatt ränta) endast ska tillämpas på beslut om återkrav som delges efter den dag då denna förordning träder i kraft. Ur denna begränsning *ratione temporis* vad gäller tillämpningen av förordning nr 794/2004 går det emellertid inte att härleda någon princip som hindrar medlemsstaterna, ensamma behöriga vid tidpunkten för antagandet av beslut 2003/193 att fastställa metoden för beräkningen av räntan, från att lagstifta på ett sätt snarare än ett annat. Genom artikel 13 i förordning nr 794/2004 infördes således inte ett förbud mot retroaktivitet som skulle beaktas i de nationella lagstiftningarna före ikraftträdandet av förordning nr 794/2004.
- 35 Det ska vidare påpekas att lagdekret nr 185/2008, genom fastställandet av villkoren för beräkningen av den ränta som ska tillämpas vid återkrav av statligt stöd som förklarats vara oförenligt med den gemensamma marknaden, särskilt syftar till att verkställa artikel 3 i beslut 2003/193. Genom detta lagdekret genomförs sålunda artikel 14.1 i förordning nr 659/1999. Det framgår härvid av fast rättspraxis att när medlemsstaterna antar åtgärder för att genomföra unionsrätten är de skyldiga att iaktta de allmänna principerna i denna rätt (dom Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, punkt 125).
- 36 Till dessa allmänna principer hör särskilt rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar.
- 37 Det följer av domstolens fasta praxis att samtidigt som principen om rättssäkerhet utgör hinder mot att en förordning tillämpas retroaktivt, det vill säga på en situation som etablerats innan förordningen trätt i kraft, oberoende av vilka för- eller nackdelar en sådan tillämpning skulle föra med sig för den berörde, kräver samma princip att alla faktiska omständigheter normalt, och om motsatsen inte är uttryckligen angiven, ska bedömas mot bakgrund av de rättsregler som gällde när omständigheterna inträffade. Även om en ny lag således endast gäller för framtiden, ska den – om inte annat föreskrivits – emellertid tillämpas även på framtida verkningar av situationer som uppkommit då den tidigare bestämmelsen gällde (se, för ett liknande resonemang, dom Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, punkterna 40 och 41 och där angiven rättspraxis).
- 38 Såsom framgår av domstolens fasta praxis gäller på samma sätt att tillämpningsområdet för principen om skydd för berättigade förväntningar inte får utsträckas så långt att denna princip allmänt hindrar att en ny reglering tillämpas på de framtida verkningarna av situationer som har uppkommit när den tidigare regleringen gällde (dom Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 39 I föreliggande fall infördes bestämmelserna om tillämpning av sammansatt ränta genom de nationella bestämmelser som anges i punkterna 24 och 25 ovan. Innan dessa bestämmelser trädde i kraft tillämpades enkel ränta i italiensk rätt, i enlighet med artikel 1282 i civillagen.

- 40 Den omständigheten att det i lagdekret nr 185/2008 föreskrivs att sammansatt ränta ska tillämpas vid återkrav av det stöd som förklarats vara oförenligt med den gemensamma marknaden genom beslut 2003/193 innebär inte att detta dekret har retroaktiv verkan, utan endast att det tillämpar en ny reglering på de framtida verkningarna av en situation som uppkom då de tidigare bestämmelserna gällde.
- 41 Dels fastställs det nämligen i artikel 36 i lagdekret nr 185/2008 att detta dekret träder i kraft på dagen för dess offentliggörande i *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, vilket var den 29 november 2008. Det trädde alltså inte i kraft innan det offentliggjordes, dels delgavs A2A taxeringsbesluten efter det att detta lagdekret trätt i kraft. Eftersom det stöd som är aktuellt i det nationella målet och som förklarats vara oförenligt med den gemensamma marknaden vare sig hade återbetalats eller ens blivit föremål för något taxeringsbeslut vid tidpunkten för lagdekretets ikraftträdande, kan detta dekret inte anses beröra en redan etablerad situation.
- 42 Med hänsyn till den avsevärda tidsutdräkten mellan antagandet den 5 juni 2002 av beslut 2003/193, genom vilket kommissionen ålade Republiken Italien att återkräva det aktuella statliga stödet, och antagandet under år 2009 av taxeringsbesluten som avsåg att säkerställa att stödet faktiskt återbetalades, kan det konstateras att tillämpningen av sammansatt ränta är ett särskilt lämpligt sätt att åstadkomma en neutralisering av den konkurrensfördel som de företag som mottog nämnda stöd rättsstridigt åtnjöt.
- 43 Följaktligen utgör rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar inte hinder för en nationell bestämmelse såsom det i det nationella målet aktuella lagdekret nr 185/2008.
- 44 Vad slutligen gäller frågan, som A2A lyft fram i sitt skriftliga yttrande, huruvida lagdekret 185/2008 står i strid med likabehandlingsprincipen, ska det erinras om att det enligt fast rättspraxis inte finns anledning att pröva andra frågor, vilka ställts till EU-domstolen av parterna i det nationella målet, än de frågor som utgör föremålet för den nationella domstolens beslut om hänskjutande (se, för ett liknande resonemang, dom Kersbergen-Lap och Dams-Schipper, C-154/05, EU:C:2006:449, punkterna 21 och 22 och där angiven rättspraxis).
- 45 I sin begäran om förhandsavgörande har den nationella domstolen inte ställt denna fråga.
- 46 Under alla förhållanden saknar domstolen tillräckliga uppgifter för att avgöra om A2A söker åberopa en nationell beslutspraxis som skulle kunna strida mot legalitetsprincipen. Det följer emellertid av domstolens fasta praxis att likabehandlingsprincipen ska tillämpas på ett sätt som är förenligt med legalitetsprincipen, enligt vilken ingen till sin egen fördel får åberopa en rättsstridig handling som har gynnat någon annan (dom Rank Group, C-259/10 och C-260/10, EU:C:2011:719, punkt 62 och där angiven rättspraxis).
- 47 Domstolen kan således inte pröva det argument som A2A framfört som rör förekomsten av en eventuell särbehandling i strid med icke-diskrimineringsprincipen.
- 48 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågan besvaras på följande sätt. Artikel 14 i förordning nr 659/1999 och artiklarna 11 och 13 i förordning nr 794/2004 utgör inte hinder för en nationell lagstiftning vilken, i likhet med artikel 24.4 i lagdekret nr 185/2008, genom en hänvisning till förordning 794/2004 föreskriver att sammansatt ränta ska tillämpas vid återkrav av en statlig stödåtgärd trots, att det beslut i vilket detta stöd förklarades oförenligt med den gemensamma marknaden och i vilket det förordnades att stödet skulle återkrävas antogs och delgavs den berörda medlemsstaten före ikraftträdandet av sistnämnda förordning.

Rättegångskostnader

- 49 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 14 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget och artiklarna 11 och 13 i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning nr 659/1999, utgör inte hinder för en nationell lagstiftning vilken, i likhet med artikel 24.4 i lagdekret nr 185 av den 29 november 2008 om nödåtgärder för att stödja familjer, arbete, sysselsättning och företag samt för att omformulera den nationella övergripande strategin mot bakgrund av krisbekämpningen, omvandlat till lag, efter ändring, genom lag nr 2 av den 28 januari 2009, genom en hänvisning till förordning nr 794/2004 föreskriver att sammansatt ränta ska tillämpas vid återkrav av en statlig stödåtgärd trots att det beslut i vilket detta stöd förklarades oförenligt med den gemensamma marknaden och i vilket det förordnades att stödet skulle återkrävas antogs och delgavs den berörda medlemsstaten före ikraftträdandet av sistnämnda förordning.

Underskrifter